

DATOS IDENTIFICATIVOS

Sexualidade e saúde

Materia	Sexualidade e saúde			
Código	O05G130V01912			
Titulación	Grao en Educación Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Rodríguez Castro, Yolanda			
Profesorado	Lameiras Fernández, María Rodríguez Castro, Yolanda			
Correo-e	yrcaastro@uvigo.es			
Web	http://http://webs.uvigo.es/hildegart/			
Descrición xeral	Partimos da premisa de que o desenvolvemento integral da persona pasa por recoñecer a importancia e o valor da educación afectivo-sexual, que debe ser contemplada como un dereito do individuo de recibir unha educación integral, e dentro dun eixe coeducativo no que se prime o traballo de valores igualitarios de corresponsabilidade e respecto. Xa que a sexualidade, como dimensión fundamental da persoa, discorre inseparable da nosa realidade e identidade persoal, e o mesmo tempo dende a súa dimensión interpersoal-relacional permítenos aproximarnos conxuntamente a afectividade e a súa manifestación.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Integrar criticamente os supostos teóricos, filosóficos, históricos, sociolóxicos, psicolóxicos, pedagóxicos, culturais, políticos, legislativos que están na base dos procesos de intervención socioeducativa
A2	Estar capacitado/a para o diagnóstico e a mediación na prevención e resolución de conflitos en condicións de desigualdade e crises en comunidades socioeducativas
A5	Coñecer os fundamentos do deseño e uso dos medios, recursos e estratexias para a intervención socioeducativa e incorporalos nos diferentes ámbitos de acción socioeducativa
A6	Comprender a traxectoria da educación social e a configuración do seu campo e identidade profesional, a nivel comunitario, estatal, europeo e internacional
A7	Manexar con criterio métodos e estratexias de investigación cuantitativas e cualitativas, e aplicarlas ás realidades socioeducativas
A8	Potenciar estruturas e procesos de participación e acción comunitaria, aplicando programas e técnicas de intervención (dinámica de grupos, motivación, negociación e promoción da asertividade...)
A10	Desenvolver programas e proxectos no ámbito da educación especializada (menores, necesidades educativas especiais, centros de saúde, condutas adictivas, institucións penitenciarias, e persoas e colectivos en risco de exclusión...)
A11	Organizar e administrar proxectos e servizos culturais, ambientais, de lecer e tempo libre
A15	Deseñar, aplicar e avaliar programas para a inserción social e laboral
A19	Administrar, coordinar e supervisar entidades, equipamentos e grupos, en función de diferentes contextos e necesidades
B2	Planificación e organización
B3	Comunicación oral e escrita na/s lingua/s materna/s con apertura a outros códigos lingüísticos, en especial, as linguas cooficiais na comunidade galega
B9	Capacidade para integrarse e comunicarse con expertos doutras áreas e en distintos contextos
B10	Recoñecemento e respecto de a diversidade e multiculturalidade
B13	Autonomía na aprendizaxe
B14	Adaptación a situacións novas
B18	Apertura á aprendizaxe ao longo de toda a vida
B20	Orientación á calidade

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Achegar as alumnas e os alumnos ao estudo científico da sexualidade humana que permita o desenvolvemento dunha sexualidade satisfactoria e saudable.	A1 A2 A5	B9 B10 B13 B18
Pór ao estudante en contacto co rico pasado que fundamenta a construción do coñecemento científico en torno a sexualidade humana.	A1 A6	B9 B10 B13 B14 B18 B20
Promover a comprensión dos importantes vínculos que poden establecerse entre a sexualidade e o afecto, e as repercusións do que eres ten na expresión da sexualidade		B3 B10 B14 B18
Adestrar no manexo de técnicas para o deseño e a implementación de programas de educación afectivo-sexual	A7 A10 A11 A15 A19	B2 B3 B9 B10 B18

Contidos

Tema	
Bloque I. O ESTUDIO CIENTÍFICO DA SEXUALIDADE HUMANA	- O ESTUDIO DA SEXUALIDADE HUMANA: FUNDAMENTACION DO SEU ESTUDIO CIENTIFICO NO SECULO XIX. - HACIA A FORMALIZACIÓN DO ESTUDIO [CIENTÍFICO] DA SEXUALIDADE HUMANA: A ENTRADA NO SÉCULO XX. - O ESTUDIO CIENTIFICO DA SEXUALIDADE NA SEGUNDA MITADE DO SÉCULO XX: A CONSOLIDACIÓN
Bloque II. SEXUALIDADE E IDENTIDADES: ESPACIOS PARA A TRANSGRESIÓN	- APORTACIÓNS BIOLOXICISTAS - APORTACIÓNS CONSTRUCTIVISTAS - HACIA UNHA CONCEPTUALIZACIÓN DA SEXUALIDADE - DESENROLO DA IDENTIDADE SEXO/XÉNERO - OUTRAS IDENTIDADES LEXÍTIMAS: - INTERSEXUALIDADE: MÁIS ALÁ DA DICOTOMÍA PENE-VAXINA - TRANSEXUALIDADE E TRANSXENERISMO - HOMOSEXUALIDADE E LESBIANISMO
Bloque III SEXUALIDAD: DA REPRODUCCIÓN A AFECTIVIDADE E OS PLACERES	- OS CRITERIOS DA SAUDE SEXUAL - O ESTUDIO DA CONDUCTA SEXUAL E DA AFECTIVIDADE - EMBARAZOS NON DESEXADOS - AS ITS E VIH/SIDA - VIOLENCIA DE XÉNERO - AGRESIÓN SEXUAL E ABUSOS SEXUAIS A MENORES.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	2	4
Sesión maxistral	19	0	19
Traballos tutelados	5	45	50
Traballos de aula	15	20	35
Presentacións/exposicións	3	2	5
Probas de tipo test	1	36	37

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Traballos tutelados	O/a estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc.
Traballos de aula	O/a estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor.
Presentacións/exposicións	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio,...

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	A atención personalizada levarase a cabo de dúas formas: ☐ Dunha banda inclúense aquelas actividades encamiñadas a tomar contacto con e a reunir información sobre o alumnado ☐ Da outra, recóllense actividades que presentan a materia ao alumnado (programa da materia). HORARIOS TITORÍAS: Prof. Yolanda Rodríguez Castro: Luns de 16.00-19.00h., Xoves de 10.30-13.30 Prof. María Lameiras Fernández: Luns de 10.00-11.00h. & 13.00-14.00, Martes de 10.00-11.00h. & 13.00-14.00h. Ademais, os e as estudantes podrán comunicarse coas docentes a través do correo electrónico o da plataforma faitic.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	Traballo individual diseño e a implementación dun programa de educación sexual dirixido a un determinado colectivo (obrigatorio). Traballo individual (voluntario)	60
Traballos de aula	Participación nas actividades levadas a cabo na aula.	10
Probas de tipo test	examen de 30 preguntas de tres opcións de resposta	30

Outros comentarios sobre a Avaliación

Se un/a alumno/a non ten superada a materia, as competencias non adquiridas serán avaliadas novamente na convocatoria de xullo.

Segundo a normativa vixente, con independencia da súa asistencia ou non ás clases o alumnado gozará de condicións equivalentes de avaliación.

Para incorporarse a **MODALIDADE DE ASISTENTES** os/as alumnos/as deben ter un mínimo de **asistencia obrigatoria do 80 %**, tanto nas sesións teóricas como nas sesións prácticas.

Os/as alumnos/as que elixan **a modalidade de avaliación asistente** poden acollerse ao seguinte sistema de avaliación:

- Deseño, implementación e Avaliación dun programa de educación sexual (traballo obrigatorio grupal): 6 puntos (60% da nota).
- Desenvolver unha actividade en formato de debate sobre os contidos teóricos (traballo obrigatorio-grupal): 3 puntos (30% da nota).
- Participación en actividades de aula ou fora da aula: 1 punto (10% da nota).

Os/as alumnos/as de **MODALIDADE NON PRESENCIAL**.

Proba obxetiva tipo test do manual da materia de referencia: 6 puntos (60% da nota)

Seleccionar e desenvolver cinco actividades de cada tema do manual de *Sexualidade e Saúde: proposta didáctica* (Rodríguez et al., 2014). E tamén facer unha reflexión sobre tres documentais, un de cada tema, do manual de *Sexualidade e Saúde: proposta didáctica* (Rodríguez et al., 2014). 4 puntos (40% da nota).

DATAS DE INTERESE:

Data de exposicións: a partir 24 novembro.

Data de entrega de traballos: 17 de decembro.

Data de exame: 17 decembro as 12.00h. (Revisión de notas: 29 xaneiro).

Data de exame (2ª convocatoria): 9 xullo as 10.00 (Revisión de notas: 16 xullo).

Parte Teórica

Parte Práctica

MATERIAIS COMPLEMENTARIOS

Lameiras, M. y Carrera, M.V. (2009). *Educación sexual. De la teoría a la práctica*. Madrid: Pirámide.

REFERENCIAS BIBLIOGRÁFICAS

Amezúa, E. (1999). Teoría de los sexos. La letra pequeña de la sexología. *Revista Española de Sexología*, 95-96 (monográfico). Madrid: INCISEX.

Amezúa, E. (2001). La educación de los sexos. *Revista Española de Sexología*, 107-108 (monográfico). Madrid: INCISEX.

Baldaro, J.; Goviligli, G. y Valgimigli, C. (2000). *La sexualidad del deficiente*. Barcelona; CEAC, D.L.

la Mujer, Junta de Andalucía.

0 a 20 años. Madrid: Paidós.

Cáceres, J. y Escudero, V. (1998). *Relación de pareja en jóvenes y embarazos no deseados*. Madrid: Pirámide Psicología.

Carrera, M.V., Lameiras, M. y Rodríguez, Y. (2007). Obstáculos para la educación sexual en el siglo XXI. *Sexología Integral*, 4(3), 45-62.

Carrobes, J.A. (1991). *Biología y psicofisiología de la conducta sexual*. Madrid: Fundación Universidad Empresa.

Centerwall, E. (2000). El amor en la adolescencia. Hablando de sexualidad y de relaciones personales en la escuela. Barcelona: Ediciones del Serbal.

Coll, C. y Martín, E. (1993). La evaluación del aprendizaje en el currículum escolar: Una perspectiva constructivista. En C. Coll, E. Martín, T. Mauri, M. Miras, J. Onorrubia, I. Solé y A. Zabala (Eds.), *El constructivismo en el aula* (pp. 163-183). Barcelona: Grao.

Cueto, M.A. (2006). *La sexualidad en la pareja*. Madrid: Biblioteca Nueva.

la Cruz, C. (2003). Educación de las sexualidades. Los puntos de partida de De Marinis, D. y Coleman, O. (1995). *Educación sexual, Orientaciones didácticas para Dios, M. (2005). Educar nos afectos, frear a violencia. Unidade Didáctica. Santiago de Compostela: Seminario Galego de Educación para a Paz*.

Equipo Harimaguada (1995). Materiales curriculares de educación afectivo-sexual: carpetas didácticas y guías de formación de padres y madres. *Escuela Andaluza de Salud Pública*, 4, 129-132.

Fernández, J. (2000). *La ciencia de la genealogía y de la sexología*. Madrid: Pirámide.

Fernández, J. (Coord.). (1996). *Varones y Mujeres. Desarrollo de la doble realidad del sexo y del género*. Madrid: Pirámide.

Font, P. (1990). *Pedagogía de la sexualidad*. Barcelona: GRAO.

Font, P. (2005). Educación afectiva y sexual en la adolescencia. En J. Alegret, M.J. Comellas, P. Font y J. Funes, *Adolescentes. Relaciones con los padres, drogas, sexualidad y culto y al cuerpo* (pp. 81-117). Barcelona: Grao.

la Sexualidad. Vol.1. La voluntad de saber. Madrid: Siglo XXI. (Versión original, 1976).

Goleman, E. (1996). *Inteligencia emocional*. Barcelona: Kairós.

Goñi, A. (2000). *Adolescencia y discusiones familiares*. Madrid: EOS.

Lameiras, M. Carrera, M.V. y Rodríguez, Y. (2008). Nuevos retos para la educación sexual: hacia un modelo integral. *Sexología Integral*, 5(1), 35-38.

Lameiras, M. y Rodríguez, Y. (2002). Evaluación del sexismo moderno en adolescentes. *Revista de Psicología Social*, 17(2), 119-127.

Lameiras, M., Carrera, M.V., Núñez, A.M. y Rodríguez, Y. (2006). Evaluación de un programa de educación

sexual con adolescentes: Una perspectiva cualitativa. *Diversitas, Perspectivas en Psicología* 2(2), 193-204.

López, F. y Olazábal, J. C. (1998). *Sexualidad en la vejez*. Madrid: Ediciones pirámide.

López, F.; Carpintero, E.; Campo, A.; Lazaro, S. y Soriano, S. (2006). *Programa BIENESTAR*. Madrid: Pirámide, colección Programas.

Nieto, J.A. (1995). *La sexualidad de las personas mayores en España*. Madrid: Inerser.

Soriano, S. (1999). *Cómo se vive la homosexualidad y el lesbianismo*. Salamanca:

Tiefer, L. (1996). *El sexo no es un acto natural y otros ensayos*. Madrid: Talasa (Original, 1995).

la Diputación Foral de Gipuzkoa.

Viñuales, O. (2000). *Identidades lésbicas*. Barcelona: BellaterraAran,

La Caixa. Obra Social: Fundación Yela, C. (2000). *El amor desde la perspectiva de la psicología social*. Madrid: Pirámide

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Intervención en saúde e educación social/O05G130V01902

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Recursos tecnológicos en educación social/O05G130V01105

Mediación en conflictos e situaciones de violencia/O05G130V01502

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Habilidades sociais en educación social/O05G130V01404
